

Suomussalmen kunnan lausunto lausuntopyyntöön: Valtioneuvoston asetus kotoutumisen edistämiseen liittyvien kunnan, hyvinvointialueen ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaisen kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun asetuksen muuttamisesta

Kotoutumisen rahoitukseen ja palveluihin on viime aikoina tehty paljon muutoksia, mikä on haastanut kuntien talouden ja palvelujen johdonmukaista sekä asiakaslähtöistä suunnittelua erityisesti pidemmällä aikavälillä. Tähän kytkeytyy osaltaan myös pakolaisten määrän väheneminen ja muutokset allokaatioissa. Suomussalmen kunta toivoo, että kotoutumisen rahoitukseen ja lakien vaatimuksiin tulisi pysyvyyttä, joka helpottaisi palvelujen suunnittelua ja turvaisi niiden laadun sekä asiakkaiden kotoutumisprosessien hyvän sujuvuuden.

Toimintamallien ja rahoituksen tiheät muutokset voivat näkyä eri tavalla paikkakunnilla, joissa muuta maahanmuuttoa vastaanottotoiminnan lisäksi on verrattain vähän. Palvelujen käyttöaste voi vaihdella vuosittain, mutta kuntien velvollisuus on silti tuottaa kotoutumispalveluja kaikille maahanmuuttajille. Tämän vuoksi toimintaa on ylläpidettävä ja luonnollisesti kehitettävä jatkuvasti, mitä tietoisuus pidemmän aikavälin muutoksista ja vaatimuksista tukisi. Esimerkiksi Suomussalmella ja sitä ympäröivissä kunnissa on tärkeä pystyä suunnittelemaan ja budjetoimaan ohjaus ja neuvonta sekä kotoutumiskoulutuksen järjestäminen järkevällä, sekä kunnalle että asiakkaille relevantilla tavalla. Rahoituksen ja lain tuomien velvoitteiden pysyvyys edesauttavat myös esimerkiksi kuntien välisen yhteistyön kehittämistä kotoutumiseen liittyen – joillain alueilla yhteistyö voi olla välttämätöntä kotoutumispalvelujen tuottamiseksi.

Kotoutumiskoulutukseen liittyvän laskennallisen korvauksen siirtäminen osaksi valtionosuuksia voi haitata kotoutumiskoulutuksen suunnittelua ja budjetointia, kun tulopuoli ei ole enää samalla tavalla vuosittain seurattavissa ja käyttötaloustasolla ennakoitavissa. Tämä voi haastaa erityisesti kotoutumisen alkuvaiheen erittäin tärkeiden palvelujen suunnittelua ja toteutusta. Kyse on lakisääteisistä palveluista ja rahoitusmallin muuttuminen voi vaikuttaa välillisesti kotoutumiseen ja työllistymiseen, joka on yksi tärkeimmistä tavoitteista sekä koto- ja TE-palvelulaeissa. Korvausmallin muuttuminen voi myös vaikeuttaa kotoutumista tukevien muiden koulutusten ja kieliohjelmojen suunnittelua ja toteuttamista, erityisesti kun puhutaan aikuisiällä tapahtuvasta kotoutumisesta, joka on usein ymmärretty haastavammaksi kuin lasten kohdalla.

Suomussalmen kunta toivoo, että muutoksia tehdessä ja kokonaisuutta seurattaessa kotoutumisen kokonaisuudessa huomioidaan sekä kuntien käyttötaloustasolla näkyvät menot ja tulot, mutta myös vaikutukset valtionosuuksiin sekä heijastusvaikutukset

esimerkiksi perustoimeentulotuen maksuosuuksiin ja työttömyysturvan kuntaosuuksiin suhteessa kunnalle asetettuihin lakisääteisiin velvollisuuksiin. Siten varmistetaan, että kotoutumis- ja TE-palvelulain hengen mukaiset palvelut ja kotoutumisen edistäminen pystytään aidosti toteuttamaan myös paikkakunnilla, joissa maahanmuutto on vähäisempää.

Ymmärrettävää on, että kokonaisuus vaatii tarkastelua myös kustannusten osalta valtion tasolla, mutta toteutuksessa on hyvä ottaa huomioon myös toiminnan ennakoitavuus ja seurattavuus käytännön tasolla. Olisiko esimerkiksi laskennallisen korvauksen kotoutumiskoulutuksen osuutta vaihtoehtoisesti euromääräisesti laskea hiukan, mutta korvaus olisi edelleen tullut aiemmin käytössä olleen mallin mukaisesti osana laskennallisia korvauksia? Muilta osin esitettyihin laskennallisten korvausten määriin ei ole huomauttamista. Suomussalmen kunta haluaa korostaa kokonaisuuden hahmottamista ja pysyvyyttä sekä hyvissä ajoin tapahtuvaa viestintää muutoksista, jotta kunnissa pystytään reagoimaan muutoksiin hyvin samalla kotoutuminen turvaten.